

SPORT

Evropska atletika zmerom boljša

Forma evropskih atletov — kljub vojni in zgodnji sezoni na višku

Ceprav atleti po evropski celine — in tudi drugod po svetu — v tem letnem času še niso na višku svoje forme, ki se pokaže običajno šele pri vsakoletnih prvenstvih v tretji četrtini leta, je vendarle res, da se seznam leonjih dobrih rezultatov v posameznih disciplinah spreminja skoraj vsak dan, in to krepko na boljše. Predvsem so seveda švedski atleti oni, ki skrbijo za te razveseljive vesti, ker so pač aktivni pristaši »kraljice sporta« iz večine ostalih držav zaposleni na drugih poljih, toda kljub temu so tudi italijanski in nemški atleti prispevali nekatere zelo vidne postavke v tem pregledu letošnjih najboljših med najboljšimi. V strnjeni vrsti švedov sta se v tekih uveljavila nizozemec starega kova Osendarp, ki ga nikakor ni mogoče odriniti z vrha tabele, kar velja prav tako tudi za »starega« italijanskega tekača Lanzija, ki je na nedavnem drž. prvenstvu spet dosegel odlično zmago in v pustil vse evropske vrstnike za seboj. V skokih so na najboljših mestih zastopani kar štirje narodi, in sicer razen Nemcev še Finci, Norvežani in Švedi, medtem ko so v metih med prvimi poleg enega Italijana in Nemca še po en Šved in Latvijec. Izidi, ki so jih dosegli ti najboljši predstavniki evropske atletike, so nadvse zadovoljivi, saj je treba pri njih vzeti v poštev tudi to, da so v teh časih razmere vse prej kakor priprave za napore treninge, razen tega pa manjka vsem atletom težkih tekmovalcev, v katerih bi največ pridobili na borbenosti in rutini.

Podrobni seznam trenutno najboljših evropskih atletov izkazuje naslednja imena: v teku na 10 m: Standberg (Švedska) 10,4,

v teku na 200 m: Osendarp (Nizozemska) 21,6,

v teku na 400 m: Ljunggren (Š) 47,5,

v teku na 800 m: Lanzi (Italija) 1:51,6,

v teku na 1500 m: Andersson (Š) 3:48,8,

v teku na 3000 m: Bror Hellstroem (Š) 8:26,6,

v teku na 5000 m: Dürckfeldt (Š) 14:22,8,

v teku na 10 km: Gunnar Bratt (Š) 30:56,6,

v teku na 110 z zapr.: Lidman (Š) 14,3,

v teku na 400 m z zapr.: Larsson (Š) 53,8,

v skoku v daljino: Simola (Finska) in Eliasson (Š) 7,40 m,

v skoku ob palici: Kaas (Norveška) 4,10,

v skoku v višino: Nacke (Nemčija) 1,98 m,

v troskoku: Prouteau (Francija) 14,18 m,

v metu diska: Consolini (I) 51,54 m,

v metu kopja: Stendzenieks (Latvija) 70,80 m,

v metu krogla: Wilny (Š) 15,50 m in

v metu kladiva: Storch (N) 56,57 m.

Komaj smo zaključili ta pregled, pa že

čitamo spet dva rezultata, ki bosta potrdila

zgoraj navedeno, znova navzgor. Na

mednarodnem tekmovalju med Švedsko in

Dansko v Kodanju so bili izboljšani spet

trije evropski izidi, in sicer je Danes Sö-

rensen pretekel 80 m v času 1:50,4, Danec

D. Jensen je potreboval za 400 m z zapre-

kami 53,3 ter slednjič Šved Atelsson je do-

segel v troskoku znano 14,93 m.

20 novih nogometnih prvakov

Kljub vojni in njenim nevednostim gre sport svojo zmogovitost pot skoraj v vseh panogah, najbolj pa menda nogometni. Vse države so najbolj pazile na to, da so nogometaši lahko nemoteno vzdrževali svoje delovanje in zato je bilo tudi letos v vseh državah brez večjih težav zaključeno nogometno prvenstvo, ki nam je dalo spet 20 novih prvakov, že tretjih ali tudi četrtih v vojni dobi. Menda edina država, kjer je tekmovalje prislole šele do zaključnih dogodkov, je Hrvatska, drugod povsod pa so lahko nogometaše že poslali na počitnice.

Kaj bi bilo, če bi za spremembo enkrat seznanili naše čitatele z imeni najuspešnejših klubov v minulih sezonah po evropskih državah, tembolj, ker smo zadnje tri mesece kar naprej pisali samo o Ljubljani in njenih nasprotnikih, izmed katerih vseh smo pred 14 dnevi tudi pri nas dobili novega pokrajinskega prvaka, No, in drugod? Takole se je končalo za letošnjo sezono na nogometnih terenih blizu ali daleč od nas: v Italiji: prvak: Torino, pokalni prvak Torino, v Belgiji: FC Malines in Liersche, na Danskem: AB Copenhagen (oboje), v Nemčiji: Dresdner SC in München 1860, v Angliji: Liverpool in Blackpool, v nezasedeni Franciji: FC Toulouse in FC Marseille, na Nizozemskem: ADO in Ajax iz Amsterdam, v Latviji: AC Riga, na Portugalskem: SC Benfica, v Rumuniji: FC Crai-

ova, na škotskem: Glasgow Rangers (oboje), na švedskem: Norrköping, v Švici: Grashoppers (oboje), na Slovaškem: Armadna XI, na Španskem: Athletic Bilbao (oboje), v Turčiji: Fener Bagçe (oboje) in na Madžarskem: Csepel in Ferencvaros.

V nekaj vrstah

Na meddržavnem atletskem mitingu v Stockholmu so Švedi zmagali nad Madžari s 95 : 67 točkam, čeprav so nastopili brez Haegga in Anderssona. Oba dneva privedev je bilo na stadionu skoraj 30.000 (!) gledalcev, ki pa niso bili najbolj zadovoljni z doseženimi izidi. Najboljši so bili med ostalimi tile: 800 m Liljedquist 1:51, 5000 metrov Larsson 14:39,2, krogla Madžar Nemetkari 15,32, kope Ericsson 67,82, skok v daljino: Eliasson 7,17, stafeta 4x100 m Madžarska 42,1.

V Mariboru je preteklo soboto gostovalo

podeželsko avstrijsko moštvo Rapida iz Oberlas proti tamkajšnjim železničarjem in izgubilo z 2 : 4 po lepi igri, zaradi katere je naslednji dan, ko je gostovalo proti Celjanom, res tud zmagalo s 4 : 2.

Znani hrvatski sportnik Vico Miošić je pred kratkim izgubil svojo mlado življenje v borbi proti upornikom v Bosni. Miošić je spadal med najvidnejše hrvatske sportnike in je tudi dosegel čast državne re korderja v metu krogla z znakom 13,9 m.

Z zadnjega meddržavnega dvoboja med Hrvatsko in Rumunijo v Bukarešti bi bilo prav zabeležiti še en vidnejši izid, ki služi v čast hrvatskim atletom. Njihov predstavnik tudi pri nas znani Markušić, je prišel v kopju preko 60 m ali natančneje do 60,80 metrov ter s tem postavil nov hrvatski rekord. Na 5000 m je zmagal Kotnik s časom 15:38,4, medtem ko je moral v teku na 1500 m za las prepustiti prvo mesto odličnemu Rumunu Pandreju s časom 4:05,6.

s — SK Mars. Naprošajo se vsi delegati klubov, ki sodelujejo na našem mladinskem pokalnem turnirju, da se sigurno udeležijo sestanka danes v četrtek ob 17. v prostorih nogometne zveze. — Načelnik nogometne sekcije,

Iz zgodovine čevlja

Da bi zaščitil svoje noge pred raznimi vplivi podnebja, pa tudi pred ostrim kamenjem, travo in trnjem, je človek že pred tisoč leti izumil obušale. Prvotni čevlji je bil pač iz kože divjih živali, pozneje se je spremenil v usnen podplat, pritrjen na nogo s trakovi, šele pozneje je začel dobivati obliko, v kateri ga vidimo danes.

Usnjene sandale, ki so jih nosili Rimljani, pomenijo že velik napredek v obuveni stroki. Podplat se je ravnal po velikosti noge, trakove je nadomestilo nekakšno vezivo iz usnjinih pasov. Podobne sandale, samo še bolj umetno izdelane in bogato okrašene s srebrom, so nosili stari Germani pred 2000 leti.

Srednjeveški čevlji so bili podobni današnjim copatam, ki jih nosimo danes. Imovitejši ljudje so nosili čevlje iz mehkega rdečega in belega usnja ali pa iz svile. Takšni čevlji so imeli uvezene bisere in zlate kamne. Revno prebivalstvo se je moralo zadovoljiti s preprosto obutvijo, izdelano iz ovčjih ali govejih kož. To usnje se sicer ni moglo meriti z dragocnim usnjem imovitejših slojev, zato pa je bilo trpežnejše. Pozneje se je razvijal čevljarstvo v skladu z oblačilno industrijo. Tudi čevljarji so pričeli posnemati vsakovrstne modne domisleke ter so izdelovali čevlje z različnimi okraski. Nekaj časa so imeli čevlji zelo dolge konice, nekakšne kljune, ki so dosegli tako pretirano dolžino, da so se opletali

po tleh ter so jih morali z verižico pripenjati na kolena. Te spake so trajale ponekod tja do srednjega veka. In kar je posebno značilno, so takšne spakedrane čevlje nosili moški, ne pa ženske. Zenske so imele dolga krila, pod katerimi se je obnavalo skoraj popolnoma sknilo.

Sele v 16. in 17. stoletju se je vrnil čevlji k svoji preprosti obliki. V 18. stoletju se je začelo zopet razkrošje pri ženskem obuvalu, katerega posebnost so bile izredno visoke pete, ki so dosegle v skrajno pretiranih primerih do 15 cm. Seveda je bila hoja v čevljih s takimi petami vse prej kakor prijetna. Toda moda je zahtevala takšne predpise in ženske so se jim pokorile.

Čevlji moderne dobe je v primeri s svojimi predhodniki naravnost siromašno preprosto. Zato pa ga odlikujejo druge vrline. Je mnogo trpežnejši, smotnejši in udobnejši ter služi namenu, za katerega je bil napravljen.

Vrstu mnogih ljudstev predstavlja čevlji simbol rodovitnosti in zdravja rastlin, živali in ljudi. V poročnih obredih zavzema čevlji posebno mesto. Tudi v pravljicah srečujemo čevlje, kateremu pripisujejo čudovorne moči. Tako na primer pri divjem lovcu, večnem Židu, pri velikanih, pritiklavcih, čarovnikih in duhovih. Posebno znana je vloga čevlja v pripovedki o Pepelki ter v igri o obutem mačku.

Križem sveta

Iz statistike Budimpešte. Po zadnjem ljudskem štetju ima Budimpešta podlrgi milijon prebivalcev. Madžarska prestopa na lma v primeri s tem številom prebivalstva za čudo malo hiš, katerih so našli 30.738.

Smrt bivšega pribojnika Atatürka. V zdravilišču Yalovi ob Marmarskem morju je umrl bivši adjutant Atatürka, poslanec Bolu Dževat Abas. Bil je zelo vpliven mož tudi v turških letalskih krogih.

Mezde za delavce in profesoriste v Grčiji. Po sklepu grškega ministrstva za delo so bile določene nove mezde za delavce in strokovnjake, zaposlene pri zasebnih oblastih na grškem ozemlju. Obenem so določile tudi nove mezde za delavce v tvornicah cementa in železarnah. Mezde postavke so razdeljene v več kategorij in so prilagojene dejanskim krajevnim razmeram.

Zborovanje piskrovezcev na Slovaškem. V Velikih Rovnah so imeli pred kratkim zborovanje slovaških piskrovezcev. Najprej je bila maša, po maši pa zborovanje, na katerem je govoril poveljnik Hlinkove garde, notranji minister Mach, ki je izrazil željo, da bi po tej vojni Slovaki ne hodili več po svetu kot piskrovezci. Zborovanje piskrovezcev se je udeležil tudi poslanik hrvatske vlade na Slovaškem Lorković.

Civilna mobilizacija v Bolgariji. Iz Sofije poročajo, da bodo vsi nedovoljno zaposleni ali brezposelni moški v starosti od 25. do 30. leta mobilizirani za civilno službo. Vpoklicane bodo uporabili za fizično ali duševno delo. Župani posameznih mest in občin imajo polnomočja v svojem delokrogu izvesti ta ukrep.

Visoka šola za vrtnarstvo. V Budimpešti nameravajo še letos jeseni otvoriti visoko šolo za vrtnarstvo, ki bo prva ustanova svoje vrste na Madžarskem.

Strela je ubila dva planince. Dunajski dnevnik poroča, da je strela ubila v severni steni Dachla, ki je ena najtežjih plezalnih partij v Gesäuseu, Karla Rupprech-

ta in Viljema Hösla iz Nürnberga. Turista sta bila na mestu mrtva.

Zasedanje bolgarskega parlamenta. Peto izredno zasedanje bolgarskega parlamenta se je začelo 20. t. m. Poslanci so bili brzojavno poklicani v Sofijo.

GLEDALIŠČE

OPERA

Četrtek, 22. julija, ob 19: Madame Butterfly, Red Četrtek.

Petek, 23. jul.: Zaprt.

Sobota, 24. jul., ob 19: Mrtve oči. Red Sreda.

Nedelja, 25. jul., ob 19: Traviata. Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve, članice beograjske Opere. Izven. Cene od 35 lir navzdol.

Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve v Puccinijevi »Madame Butterfly« bo drevi za red Četrtek. Opozorjamo na nastop naše bivše primadone, ki je delovala več let z odličnim uspehom na našem odru in ki šteje Butterfly in Traviato med svoje posebno uspele kreacije. Zasedba partij bo sledeča: Butterfly — Gjurgjenčeva, Suzuki — Golobova, Kate — Šturmova, Pinkerton — Lipušček, Sharpless — Popov, Goro — Rus Yamadori — Dolničar, bonc — Lupša, komisar — Gregorin, uradnik — Škabar, mati — Škrjančeva, Dirigent: D. Zebre; režiser: C. Debevec; zborovodja: R. Simoniti; scenograf: A. Foriga.

Abonente reda Sreda opozorjamo, da bodo imeli zaradi bližnjega sklepa operne sezone predstavo D'Albertove opere »Mrtve oči izjemoma v soboto. Zadnja predstava za red Sreda bo 23. t. m. v sredo, ko bodo peli »Madame Butterfly« z Gjurgjenčevno v naslovni partiji.

Zaključek operne sezone bo v soboto, 31. julija, s Puccinijevo »Madame Butterfly« za red A.

Romani „Dobre knjige“

za naročnike na Hrvatskem

Naročniki na našo knjižno zbirko »Dobre knjige«, ki biva v Nezavisni Državi Hrvatski, so že prejeli oba dela zanimivega romana iz sodobne Indije »Prišlo je deževje«. Pravkar se jim dostavlja knjiga, ki je izšla za mesec junij in ki prinaša sijajni družabni roman moderne italijanske pisateljice Albe de Céspedes »Nazaj ni poti«. Roman štejejo med največje uspehe italijanskega knjižnega trga v zadnjih letih. Preveden je že v devetnajst jezikov. Splošno priznanje žanje tudi med slovenskimi čitatelji.

Izšel je tudi že julijski roman DK »Vzhod in zapad«, delo znane pisateljice Pearl Buck. Roman obravnava borbo med starim in novim svetom v sodobni, a še vedno skrivnostni Kitajski. Naročniki na Hrvatskem bodo knjigo dobili v najkrajšem času.

V avgustu bo izšlo delo nizozemskega zdravnika in pisatelja Paula de Kruifa »Borci proti smrti«. Zgodbe o medicinskih odkritjih, ki so rešila pred smrtjo sto in sto milijonov ljudi, prekašajo po svoji zanimivosti in napetosti sleherni roman.

Za september je pripravljen roman »Pokojni Matija Paskal«, eno najboljših del svetovnoznane italijanske pisateljice Luigija Pirandella. Roman je v številnih prevodih dosegel mednarodni sloves in si bo brez dvoma osvojil tudi našo publiko.

V zbirki »Dobre knjige« izide vsak mesec po en roman. Naročnike za zbirko sprejema v Nezavisni Hrvatski Državi tvrdka »Press-Import«, Zagreb, Katančičeva 3. Naročnina za 6 knjig znaša 360 kun.

Otroški paradiž v Sofiji

Urejen je bil in vzdržuje se na carjeve stroške

Ob bulvarju Carja Osvoboditelja, naj-

lepši cesti Sofije, se razprostira sredi ze-

lenja s krasnim razgledom na planino Vi-

toš sofijski otroški paradiž. Radostni otro-

ški smeh se razlega ob solčnih dneh da-

leč naokrog. To je otroški vrtec bolgarske

prestolice, urejen na carjevem zemljišču

in na njegovo pobudo. Z veliko ljubeznijo

in razumevanjem je bilo urejeno to otro-

ško igrišče, ki lahko velja za vzorno. Vse

stroške ureditve kakor tudi vzdrževanja

posebnih igrišč in javnih nasadov ter na-

kupa sportnih in igralnih potrebščin, ka-

kakor tudi plače sportnih učiteljev, otroških

zdravnikov in otroških vrtnaric, krije

dvor. Čez poletje tu kar mrgli sofijskih

otrok, ki jim nudi otroško igrišče mnogo

zabave in razvedrila.

Ob osmih zjutraj se odpro težka železna

vrata malčkom iz vseh mestnih okrajev.

Odraslim je dovoljen dostop v otroški pa-

radiž samo če spremljajo otročiče. Otroci,

stari nad 12 let, ne smejo na otroško igri-

šče. Tako je napisano nad vhodom, toda

v resnici strogost ni tako velika. V otro-

škem paradižu ni poskrbljeno samo za ne-

moteno ranjanje, temveč tudi za temeljito

vzgojo otrok. Disciplina in red sta tudi v

tem otroškem paradižu dve osnovni zahte-

vi, katerima se ne more izogniti noben

otrok. Dan se prične s skupno molitvijo in

izobesanjem zastave. Sledje igre po skup-

inah pod vodstvom sportnih učiteljev.

Čim da sportni učitelj znak za zaključek

iger, začno otroci rajati po mili volji. Ena

skupina se odloči za rokoborbo, druga za

nogomet, tretja za kriket, četrta za na-

mizni tenis itd.

V vročih poletnih dneh, ko se tudi otroci

radi ohladi v vodi, je seveda vedno poln

velik bazen, kjer pa voda seveda ni globoka.

V njem se zbere ob posebno vročih dneh

do 5000 mladih kopalcev, ki navdušeno

čofajo po vodi. Bazen je pokrit z belim

peskom odnoso mivko z obale Crnega

morja. Vsako leto pesek izmenjajo. Pri-

peljejo ga iz Varne in Burgasa. Z njim

je posuto tudi igrišče za najmanjše otro-

ke, da se lahko v mivki solinijo.

Navdušenje bolgarskega carja za tehni-

ko se kaže tudi v otroškem paradižu. Lo-

komotiva ozkotirne železnice iz 1. 1819 in

dve letali starejše konstrukcije, ki sta bili

nekoč v bolgarski državni službi, morajo

zdaj služiti otrokom, da je zadoščeno tudi

njihovi radovednosti. Otroci se zlasti radi

sujejo okrog letal. Lokomotiva je še do-

bro ohranjena, čeprav je že precej stara

in čeprav je plezalo po nji že na stotisoče

otrok, ker je pač železna. V sofijskem

otroškem paradižu je tudi ribnik, kjer

plavajo zlate ribice, na gladihi se pa gu-

gajo vodne rože. V alpinetu, ki je tudi

priključen otroškemu paradižu, je zbrana

malone vsa bolgarska flora. V posebnem

paviljončku so otrokom na razpolago

okrepčila. Za njihovo zabavo pa skrbi tudi

marionetno gledališče. Vidimo torej, da

ima sofijski otroški paradiž vse, kar je

potrebno za zabavo in razvedrilo otrok,

Žito in bombaž v Egiptu

Težke posledice zgrešene angleške gospodarske politike

Angliji se mora Egipt zahvaliti za svoje

prostrane bombažne plantaže. Prvotno so

v Egiptu pridelovali po pretežni večini ži-

to, Angliji je bilo pa mnogo lažje na tem,

da bi bombaž izpodrinil žito. Čeprav egip-

tski bombaž po količini v primeri z ameri-

škimi nikoli ni igral odločilne vloge, je bil

vendar znan in upoštevan po vsem svetu

zaradi svoje visoke kakovosti, in dolgih vlaken.

Povsod tam, kjer računa industrija s

kakovostjo bombaža, je bil egiptski malo-

ne brez konkurence. V okviru svetovnega

gospodarstva je slonelo egiptsko gospo-

darstvo izključno na izvozu bombaža. Z iz-

kupkiom je Egipt v veliki meri nakupoval

inozemsko žito za prehrano prebivalstva.

Posledica angleške gospodarske politike

je bila, da je postal Egipt v pogledu pre-

hrane odvisen od inozemstva. Prišla je pa

na volna z vsemi svojimi posledicami na go-

spodarskem polju. Egipt je izgubil svojo